

Errata a poznámky k publikaci

„Zahraniční investice a CzechInvest jako faktory destabilizující demokratický právní stát“

V kapitole 4 „Povinnosti úředníků územních samosprávných celků“ (str. 49 a násl.) se opakovaně zmiňujeme o zákonu č. 218/2002 Sb. Sb., o službě státních zaměstnanců ve správních úřadech a o odměňování těchto zaměstnanců a ostatních zaměstnanců ve správních úřadech (služební zákon), ve znění pozdějších předpisů (dále jen „služební zákon“) např. s tím, že „*Tento služební zákon by poté upravoval právní poměry všech zaměstnanců vykonávajících ve správních úřadech státní správu, tedy i úředníků územních samosprávných celků.*“ (str. 49)

Následně v kapitole 4.2 „Povinnosti úředníků podle zákon č. 218/2002 Sb.“ uvádíme: „*Aplikace služebního zákona by také měla podstatně znesnadnit výše popisovanou kontroverzní praxi, kdy úředníci zaměstnaní na úřadech územních samosprávných celků plní (neformální) pokyny představitelů místní samosprávy, kteří napomáhají zájmům soukromých investorů namísto toho, aby respektovali právní předpisy a veřejné zájmy.*“ (str. 53).

Závěrem pak v kapitole 4.3 „Návrhy řešení“ v souladu s výše uvedeným konstatujeme, že „*I když jsme si vědomi toho, že vstup služebního zákona v účinnost sám o sobě nemůže zajistit požadovanou změnu poměrů na úřadech veřejné správy či v jednání státních úředníků, tento zákon - v kombinaci s dalšími opatřeními navrhovanými v této analýze -, může být důležitým prostředkem vedoucím ke snížení závislosti občanských státních zaměstnanců na politickém vedení územních samosprávných celků, na druhé straně jde o nástroj zvýšení odborné a etické úrovně úředníků.*“ (str. 54).

Skutečností však bohužel je, že tento **služební zákon (č. 218/2002 Sb.) se na úředníky územních samosprávných celků vůbec nevztahuje**, i když podle zvláštních zákonů na základě přenesené působnosti vykonávají státní správu. Výkon státní správy zaměstnanci obcí a krajů nevykonávají v právním vztahu vůči státu, neboť jsou v pracovním poměru k obci či kraji. Přijetí služebního zákona by proto nijak nepomohlo znesnadnit popisovanou praxi, kdy úředníci zaměstnaní na úřadech územních samosprávných celků plní (neformální) pokyny představitelů místní samosprávy. Za tuto chybu v textu naší publikace se proto omlouváme.

Považujeme však v této souvislosti za důležité poznamenat, že v zápětí po dokončení textu publikace **vlády ČR dne 13. srpna 2007** přijala **Usnesení č. 881**, kterým mj. vzala na vědomí Analýzu možnosti jediné komplexní úpravy právního postavení zaměstnanců ve veřejné správě (předloženou ministrem vnitra), schválila Zásady koncepce nové právní úpravy (**zákona o zaměstnancích ve veřejné správě a o vzdělávání ve veřejné správě**) a Koncepci vzdělávání zaměstnanců ve veřejné správě. Uložila proto ministru vnitra vypracovat ve spolupráci s místopředsedou vlády a ministrem práce a sociálních věcí návrh věcného záměru zákona o zaměstnancích ve veřejné správě a o vzdělávání ve veřejné správě s termínem předložení do vlády 30. června 2008.¹ Tento návrh koncepce nové právní úpravy vychází z analýzy Koaliční smlouvy a Programového prohlášení vlády, zformulované do Cílů vlády ČR, a to cíle prostřednictvím zákona o veřejné službě (státní službě) určit hranice mezi politicky obsazenými a úřednickými místy ve státní správě a samosprávě a zajistit odpolitizování, profesionalizaci a stabilizaci veřejné správy.

Vládní analýza zmiňuje mnohé problémy předpokládané jednotné právní úpravy, nicméně jí jde o dosažení cíle, kterým je taková úprava právních poměrů zaměstnanců ve veřejné správě „*která by výsledně vedla (motivovala) k vyzvednutí úrovně naší veřejné správy do úrovně služby občanům v nejvyšší kvalitě, profesionální, moderní, úsporné, odborně fundované a apolitické, která by zainteresovala k práci ve veřejné správě vynikající a perspektivní odborníky a která by formovala profesionální úředníky veřejné správy (jako uznávanou kategorii).*“²

Lze tedy shrnout, že vláda ČR uvažuje o komplexní právní úpravě právního postavení zaměstnanců ve veřejné správě, která by se vztahovala jak na státní zaměstnance, tak na úředníky územních samosprávných celků. Výsledkem těchto snah by pak mohl být nový „služební zákon“, který by nahradil stále neúčinný zákon č. 218/2002 Sb.

¹ viz internetové stránky vlády ČR, z níž je možno si stáhnout jak zmiňovanou analýzu a koncepci: <http://www.vlada.cz/scripts/detail.php?id=24792>

² viz str. 18 Analýzy možnosti jediné komplexní úpravy právního postavení zaměstnanců ve veřejné správě

Otázkou však zůstává, zda se takovou koncepcí podaří vládě ČR prosadit. Od počátku s ní totiž nesouhlasí např. Odborový svaz státních orgánů a organizací, který ji odmítá a trvá na zachování samostatné právní úpravy právního postavení státních zaměstnanců a právní úpravy postavení úředníků územních samosprávných celků, která se podle odborového svazu v praxi osvědčila.³ Naproti tomu však např. Svaz měst a obcí ve svém stanovisku k návrhu konstatuje, že by variantu pracovního poměru všech pracovníků veřejné správy zřejmě upřednostňoval.⁴

Podstata našeho návrhu řešení problému závislosti úředníků na politickém vedení obce či kraje uvedený v kapitole 4.3 publikace tedy s ohledem na výše uvedené zůstává v zásadě shodná. Domníváme se, že pro zajištění vyšší efektivity fungování státní správy, posílení nestrannosti a politické nezávislosti státních zaměstnanců i úředníků územních samosprávných celků a obecně k odpolitizování celé veřejné správy je bezpodmínečně nutné přijmout služební zákon. Nikoliv však v textu návrhu uvedený zákon č. 218/2002 Sb., ale nový vládou připravovaný zákon vztahující se na obě zmiňované kategorie úředníků.

Jiří Nezhyba

březen 2008

Analýza „Zahraniční investice a CzechInvest jako faktory destabilizující demokratický právní stát“ autorů Pavla France a Jiřího Nezhyby byla vydána občanským sdružením Ekologický právní servis (www.eps.cz) v září 2007. Lze ji volně stáhnout z internetových stránek www.responsibility.cz.

O programu GARDE – Globální odpovědnost:

GARDE (**G**lobal **A**lliance for **R**esponsibility, **D**emocracy and **E**quity) je jedním z programů občanského sdružení Ekologický právní servis, neziskového „public interest law“ sdružení zabývajícího se ochranou životního prostředí a lidských práv. GARDE reflektuje rychlé společenské změny související s globalizačními procesy. Proto se zaměřil na identifikaci klíčových problémů tohoto fenoménu s cílem pomáhat lidem, kteří jsou negativními dopady globalizace postiženi. Jako jediná organizace v ČR se systematicky zabývá aktivitami nadnárodních korporací. Do sféry zájmu GARDE spadá jak téma korporátní odpovědnosti („corporate accountability“), tak téma společenské odpovědnosti korporací (CSR - „corporate social responsibility“).

Téma odpovědnosti nadnárodních korporací GARDE dlouhodobě prosazuje především prostřednictvím tzv. strategické litigace v případech významných zahraničních investic v České republice. Zatímco dříve se GARDE zaměřoval především na environmentální dopady působení nadnárodních společností, v posledních letech rozšířil své aktivity v oblasti odpovědnosti korporací na pracovněprávní diskriminaci zaměstnanců a na ochranu práv spotřebitelů.

Poznatky získané díky strategické litigaci se snaží GARDE zobecnit a využít s cílem prosadit potřebné koncepční a systémové změny. GARDE je proto členem koalice 19 evropských nevládních organizací prosazujících korporátní odpovědnost European Coalition for Corporate Justice, v níž reprezentuje Českou republiku a celý CEE region z pozice člena výkonného výboru. GARDE je dále členem mezinárodní sítě organizací OECD Watch či inicioval vznik nezávislého českého think tanku Trast pro ekonomiku a společnost.

³ viz internetové stránky Odborového svazu státních orgánů a organizací:

http://statorg.cmkos.cz/news/260707_stanovisko_OS_vzdelavani_zam_VS.html

⁴ viz internetové stránky Svazu měst a obcí: <http://www.smocr.cz/cinnosti/vzdelavani/default.aspx>

